

Michal Ajvaz: Druhé město (ukázky)

(topos Prahy)

K večeru jsem to vzdal; když už jsem chtěl sejít k cestě, po které bych se dostal na stanici tramvaje na Újezdě, uviděl jsem v mělkém dolíku mezi zasněženými stromy válec, který mi sahal k pasu, na jeho stříšce ležela vysoká sněhová čepice. Najednou vyvstala vzpomínka: když jsme si jako děti hráli na Petříně na schovávanou, ukrýval jsem se několikrát právě za tímto válcem; tehdy bylo léto a válec byl zarostlý vysokou travou. Vzpomněl jsem si, že jsem se vždycky pokoušel otevřít okénko z rezavého kovu, které bylo v horní části válce a které připomínalo dvířka kamen, ale nikdy se mi to nepodařilo. Bude to asi nějaká nádoba na uskladňování písku nebo škváry, pomyslel jsem si. Tentokrát kupodivu okénko hned povolilo, když jsem zmáčkl kliku, a s táhlým zaskřípáním se otevřelo. Sklonil jsem se a strčil dovnitř hlavu.

Když si mé oči přivykly přítmí, zjistil jsem, že válec je vlastně slepou lucernou kupole, která se pod ním rozšiřovala, klenula se nad chrámovou lodí, jejíž podlaha se ztrácela v temné hloubce. Chrámová loď byla obklopená dvanácti kaplemi, uprostřed každé z nich stálo velké sousoší ze skla. Sousoší byla dutá a naplněná vodou, ve vodě plavali různí mořští živočichové, někteří tlumeně světlokovali: jejich bledé světlo, jediné osvětlení chrámového prostoru, se odráželo neklidnými záblesky na nesčetných záhybech zlacených ornamentů ve stylu jakéhosi podzemního baroka, které se kroutily na zdech a na širokých rámech temných obrazů. Připadalo mi, že sochy tvoří uzavřenou řadu, skleněný seriál, znázorňující v časové posloupnosti scény ze života nějakého hrdiny nebo boha. Představovaly jakési kruté zápasy, osamělé extáze a bolestná zvěstování. Také uvnitř soch vládl neklid a boj, mořští živočichové se bez ustání pronásledovali a zarývali do sebe ostré zuby. Uviděl jsem, jak se zděšená svítící ryбка, za níž vyrazil rychlý stín, ukryla do hlavy sochy; tehdy skleněná tvář, sevřená neznámou křečí, zasvítla do tmy chrámu jakoby v náhlém mystickém vytržení, hbitý dravec však rybku v příštím okamžiku dostihl a zahryzl se do ní, světlo zhaslo ve zvolna se rozlévající tmavé krvi, která za chvíli naplnila celou hlavu sochy. Za hlavním oltářem stálo třinácté sousoší; zobrazovalo scénu, kterou už jsem znal: tygra, jenž požívá ležícího mladého muže. Uvnitř tygřího těla se pomalu vlnila osamělá, růžově zářící medúza.

(s. 18 až 19)

Příští noc jsem chodil po Starém Městě; doufal jsem, že někde narazím na slavnost, kvůli které se hádali historik s knězem na obrazovkách televizorů. Pařížskou třídou jsem došel na Staroměstské náměstí. Nesvítla tu žádná lampa, okna všech domů byla tmavá. Přecházel jsem napříč náměstím, v tichu bylo slyšet jen křupání sněhu pod mými botami. Když jsem se blížil k Týnské škole, uviděl jsem, jak se přede mnou z ústí Celetné ulice pomalu a drkotavě vysouvá cosi velkého a průhledného. Uskočil jsem stranou a schoval se v neproniknutelné tmě podloubí. Když sunoucí se povylezlo trochu víc, poznal jsem, že je to jedno z velkých skleněných sousoší, která zářila v kaplích podzemního chrámu; sousoší zobrazovalo hrdinu

objímajícího se s mladou dívkou u štíhlého sloupu, ke kterému byla přivázaná želva, z jejíhož krunýře vyrůstaly dlouhé ostré bodliny, na ostnech bylo nabodnuto tělo muže v drahocenném rouchu, s jeho čela se skutálela koruna posázená drahokamy a ležela na zemi vedle lhostejné želví tlamy. Sousoší stálo na velkých saních; světélkující ryby, zneklidněné otřesy, proplouly zmateně z jedné skleněné postavy do druhé. Za chvíli se objevila i skupinka lidí, kteří sáně tlačili: všichni měli na tvářích černé škrabošky se zašpičatělými, nezvykle protaženými a nahoru zahnutými okraji, které trčely daleko do stran a byly zakončené stříbrnými hroty. Kolem pasu měly maškary několikrát omotanou červenou šňůru se střapci na obou koncích, které byly vpředu uvázány do uzlu; za každou šňůrou byl zastrčený samostříl a těžké kladivo.

(s. 43)